

HARIDUSMINISTEERIUMI TEATAJA

AMETLIK AJAKIRI

Ilmub tarviduse järgi, umbes 24 vihikut aastas.

Toimetuse asukoht ja aadress: Tallinn, Haridusministeerium (Tõnismägi 11). Telef. 453-49

Nr. 3.	4. märtsil 1940.	Nr. 3.

Haridusmin. Kooliosakonna, Kutseoskuse Osakonna ning Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna 1940. a. 21. veebruari ringkiri nr. 6215 ühislaulude asjas.

Täiendus Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud kooli-kitsasfilmi projektorite nimestikule.

Algkooli I, II, III ja IV klassi emakeele lugemikkude tarvitamise loa andmise kord.

Täiendus Haridusministeeriumi poolt kesk- ja kutsekoolidele ning gümnaasiumidele tarvitamiseks lubatud raamatute nimestikule.

AMETLIK OSA.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna, Kutseoskuse Osakonna ning Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna 1940. a. 21. veebruari ringkiri nr. 6215 maa- ja linnakoolivalitsustele, koolide inspektoritele, koolijuhatajatele, noortekomiteedele ja noorsoo-organisatsioonidele ühislaulude õpetamise asjas.

Riikliku Propaganda Talituse algatusel ja Eesti Lauljate Liidu kirjastusel äsja ilmunud „Valik ühislaule I“ sisaldab paremiku meie omaloomingulise lauluvara hulgast valitud lauludest, mis hääleulatuselt ja ehituselt on sobivad laulmiseks ühel häälel ning on hoogsad ja meeolulised laulmiseks massilistel rahvakogunemistel.

Hinnates ühislaulu tähtsust ja vajadust selle ühtlaseks oskuseks niihästi sõnade kui viiside osas, palub Haridusministeerium koolides ja noorsoo-organisatsioonides võimaluse piires noortele kätte õpetada „Valik ühislaule I“ avaldatud ühislaule.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Kutseoskuse Osakonna abidirektor J. Kiivet.

Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna direktor J. Vellerind.

Täiendus Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud kooli-kitsasfilmi projektorite nimestikule.

Haridusministeeriumi poolt koolidele tarvitamiseks lubatud kooli-kitsasfilmi projektorite nimestik (HMT 5, 7 ja 10 — 1939) täiendatakse järgmise projektoriga: 7. Bauer-Selecton.

Tallinnas, 23. veebruaril 1940. Nr. 31445.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Algkooliasjade abijuhataja J. Põldre.

Algkooli I, II, III ja IV klassi emakeele lugemikkude tarvitamise loa andmise kord.

Algkooli I, II, III ja IV klassi emakeele lugemikkude tarvitamise loa andmise asjas HM Kooliosakond paneb Õpperaamatute Komitee ettepanekul ja Haridusministri kinnitusel kehtima järgmise korra:

1. Kõik Haridusministeeriumi poolt algkooli I, II, III ja IV klassile tarvitamiseks lubatud emakeele lugemikud, millede tarvitamise luba selle kehtivuse möödumisel soovitakse uuendada, või käsikirjad, millede trükkimiseks soovitakse saada luba, tuleb esitada läbivaatamiseks Õpperaamatute Komiteele hiljemalt 1. maiks 1940. Varemalt trükkis ilmunud lugemikke võib esitada nii parandustega kui ka ilma.

2. Esitatud tööde läbivaatamiseks Komitee moodustab neljaliikmelise erikomisjoni. Selle koosseisu ei või kuuluda läbivaatamisele tulevate raamatute autorid.

3. Kõik esitatud raamatud ja käsikirjad vaadatakse läbi kui käsikirjad.

4. Komisjon esitab arvustused ja oma seisukohad Komiteele hiljemalt 15. juuniks 1940, tehes iga klassi jaoks kuni kolme lugemikuseeria kohta lubamise ettepaneku, ilma seejuures osutamata raamatute arvatavat paremusjärjekorda.

5. Komitee poolt vastuvõetavaiks tunnustatud raamatud tagastatakse autoritele vajalike paranduste tegemiseks.

6. Enne trükkis avaldamist esitavad autorid või kirjastajad Komiteele täiesti trükivalmis raamatu või käsikirja koos andmetega raamatu tehnilise külje ja hinna kohta.

7. Komitee otsustab anda trükiloa kuni kolmele raamatuseeriale, kus juures ühe seeria võivad moodustada ka eri kirjastuste poolt ilmunud lugemikud, kui raamatute esitajad seda esitamisel teatavad. Üksikute klasside lugemikele luba ei anta.

8. Jätab autor või kirjastaja praegu tarvitusel oleva õpperaamatu p. 1 märgitud tähtpäevaks esitamata või kui Komitee ei poolda raamatu tarvitamise loa uuendamist, siis on lubatud seda raamatut koolides tarvitada varem antud tarvitamise loa lõpuni.

Tallinnas, 15. veebr. 1940. Nr. 31420.

Kooliosakonna direktor V. Alttoa.
Algkooliasjade abijuhataja J. Pöldre.

Täiendus Haridusministeeriumi poolt kesk- ja kutsekoolidele ning gümnaasiumidele tarvitamiseks lubatud raamatute nimestikule.

Haridusministeeriumi poolt kesk- ja kutsekoolidele ning gümnaasiumidele tarvitamiseks lubatud raamatute nimestik (HM T 8 ja 16 — 1935, 10 — 1936, 14 — 1937, 16 — 1938 ja 1 — 1939) täiendatakse Õpperaamatute Komitee ettepanekul ja Haridusministri kinnitusel järgmiste raamatutega.

Eesti keel.

1. Aavik, J. — Jänes, H. — Meiessaar, A. — Parlo, O. — Sööt, B. Euroopa kirjanduse pääjooni I. 3. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.

2. **Aavik, J. — Jänes, H. — Meiessaar, A. — Parlo, O. — Sööt, B.** Euroopa kirjanduse pääjooni II. 3. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
3. **Aavik, J. — Jänes, H. — Meiessaar, A. — Parlo, O. — Sööt, B.** Euroopa kirjanduse pääjooni III. 2. trükk. Tartu Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
4. **Jänes, H.** Eesti keeleõpik üldsusele ja kõrgema astme koolidele I. Tartu, Eesti Kirjastuse Kooperatiiv, 1939.
5. **Jänes, H. — Meiessaar, A. — Parlo, O. — Sööt, B. — Viires, P.** Eesti Kirjanduslugu III. Tartu, Eesti Kirjastuse Kooperatiiv, 1939.
6. **Jänes, H. — Parlo, O.** Eesti keele grammatika ja harjutustik koolidele V. 2. trükk. Tartu, Noor-Eesti, 1939.
7. **Mihkla, K.** Kirjanduslooline valimik III. Üldlugemik keskkooli III klassile. 3. trükk. Tartu, Noor-Eesti, 1939.
8. **Mihkla, K.** Kirjanduslooline valimik IV. 6. vihk. Tartu, Noor-Eesti, 1939.
9. **Mihkla, K.** Lühike ülevaade eesti kirjandusest. Progümnaasiumi V klassile, reaalkooli III kl. ja kutsekooli viimasele klassile. 3. trükk. Tartu, Noor-Eesti, 1939.
10. **Mihkla, K.** Eesti kirjanduse ülevaade I. Tööraamat gümnaasiumi I klassile. Neljas, muutmata trükk. Tartu, Noor-Eesti, 1939.
11. **Mihkla, K.** Eesti kirjanduse ülevaade III, 3. trükk. Tööraamat gümnaasiumi ja kõrgema kutsekooli viimasele klassile. Tartu, Noor-Eesti, 1939.
12. **Muuk, E. — Mihkla, K.** Eesti keskkooli-grammatika ühes harjutustikuga I. 5. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
13. **Muuk, E. — Mihkla, K.** Eesti keskkooli-grammatika ühes harjutustikuga II, 4. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
14. **Muuk, E. — Mihkla, K.** Eesti keskkooli-grammatika ühes harjutustikuga III. 6. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
15. **Muuk, E. — Mihkla, K. — Tedre, M.** Eesti keskkooli-grammatika ühes harjutustikuga IV. 3. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
16. **Muuk, E. — Mihkla, K.** Eesti keskkooli-grammatika ühes harjutustikuga V. 3. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
17. **Remmel, N.** Kirjavahemärkide õpik ja harjutustik. Töövihik algkooli vanematele klassidele ja keskkoolile. Tallinn, K. k.-ü. „Töökool“, 1939.

Inglise keel.

18. **Bruus, Karl.** Inglise keele grammatika keskkoolidele. 3. trükk. Tartu, Loodus, 1935.
19. **Dickens, Charles.** A Tale of Two Cities. Abridged and simplified by E. Tiling. Tartu, „Kool“, 1939.
20. **Kreutzberg, M.** Inglise keele õpik II. Progümnaasiumi II klassile. Tartu, Kool, 1939.
21. Lorna Doone. A Romance of Exmoor by **R. D. Blackmore.** Abridged and simplified by E. Tiling. Tartu, „Noor-Eesti“, 1939.
22. **Maiste, Hilda.** English Songs. Valga Rahvaülikooli kirjastus. (Lubatud tarvitamiseks käsiraamatuna.)
23. **Maiste, Hilda.** English Poems I. Valga Rahvaülikooli kirjastus. (Lubatud tarvitamiseks abiraamatuna.)

24. **Ripman, Walter.** A First English Book. 6. muutmata trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
25. Sleeping Beauty. Valga Rahvaülikooli kirjastusel ilmuva seeria „Lektüür noorematele õpilastele“ väljaanne nr. 2.
26. **Tiling, E.** A Short Survey of English Literature I. Tartu, Kool, 1939.
27. **Weldre, J.** Keskkooli inglise keele sõnavara. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.

K.-ü. „Looduse“ kirjastusel sarjas „Inglise ja saksa kirjandus koolidele“ ilmunud raamatud, mis lubatud tarvitamiseks klassilektüürina:

28. **Alcott, L. M.** Little Women.
29. Beauty and the Beast. Tattercoats.
30. **Dick Whittington and His Cat.**
31. **Hardy, T.** The Three Strangers.
32. **Kipling, R.** Stories from the Jungle Book.
33. „! The Cat That Walked by Himself.
34. „ The Elephant's child.
35. Oliwer Cromwell.
36. **Swift, J.** Gullivers's Travel's.
37. **Wilde, O.** The Devoted Friend.

Saksa keel.

38. **Kobolt, E.** Saksa keele tööraamat keskkoolile I. 4. trükk. Tartu, Loodus, 1939. (Tarvitamisluba on kehtiv kuni 1. aug. 1943.)
39. **Kobolt, E.** Saksa keele tööraamat keskkoolile II. 2. trükk. Tartu, Loodus, 1939 (Tarvitamisluba on kehtiv kuni 1. aug. 1943.)
40. **May, Karl.** Die Phalmänner. Harjutustega ja sõnastikuga varustanud L. Kivimägi. Tartu, Kool, 1940.
41. **Sudermann, Hermann.** Frau Sorge. 3. trükk. Tartu, Loodus, 1939.
42. **Thoma, Ludwig.** Zwei Lausbubengeschichten. Für die Mittelstufe bearbeitet von A. E. Graf. Tartu, „Loodus“, 1939.
43. **Wachmann, H.** Saksa keele grammatika I. Vormiõpetus. 5. trükk. Tallinn, autor, 1939.

K.-ü. „Looduse“ kirjastusel sarjas „Inglise ja saksa kirjandus koolidele“ ilmunud raamatud, mis lubatud tarvitamiseks klassilektüürina:

44. **Bonsels, W.** Bilder aus Indien.
45. „ Die Biene Maja.
46. **Fontane, Th.** Drei von dem dritten Garde-Ulanen Regiment.
47. **Ganghofer, L.** Der Santrigel.
48. **Gerstäcker, Fr.** Der Schiffszimmermann.
49. „ Germalshausen.
50. **Grimm, J.** Frau Holle.
51. „ Sechse kommen durch die ganze Welt.
52. **Hauff, W.** Der Zwerg Nase.
53. **Hunnius, M.** Aus Heimat und Fremde.
54. **Keller, P.** Der Ausflug.
55. „ Der angebundene Kirchturm.
56. **Kreymann, L.** Die Excellenz in Ziwil.
57. **Liliencron, D.** Der Narr.

58. **Meyer, K.** Das Amoulett.
 59. **Meyer, C. F.** Gustaw Adolfs Page.
 60. **Pichler, A.** Die neue Kunst.
 61. **Rosegger, P.** Dreihundert vierundsechzig und eine Nacht.
 62. „ Als dem kleinen Maxel das Haus niederbrannte.
 63. **Storm, Th.** Pole Poppenspäler.
 64. **Till** Eulenspiegels Streiche.
 65. **Wildenbruch, E.** Archambaud.

Vene keel.

66. **Aleksejev, G. — Mahoni, L.** Живая речь. Vene keele õpperaamat eesti ja saksa koolidele, II aste. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“, 1939.

Rootsi keel.

67. **Wieselgren, Greta.** Rootsi keele õpik. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
 68. **Wieselgren, Greta ja Per.** Rootsi keele grammatika. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939. (Lubatud tarvitamiseks abiraamatuna.)

Ladina keel.

69. **Härma, A.** Scriptores Latini I. 4. trükk. Autor, 1939.

Ajalugu.

70. **Adamson, J.** Ajalugu V. Progümnaasiumi V ja reaalkooli III klassile. Tartu, Loodus 1939.
 71. **Adamson, J.** Ajalugu gümnaasiumile II. Teine osa. Tartu, K.-ü. „Loodus“ 1939.
 72. **Adamson, J.** Ajalugu gümnaasiumile III. Tartu, Loodus 1939.
 73. **Asson, E.** Vana- ja keskaeg. Progümnaasiumi III ja reaalkooli I klassile. Tartu, Noor-Eesti, 1939.
 74. **Asson, E.** Uus- ja uusim-aeg. Progümnaasiumi IV ja reaalkooli II klassile. Tartu, Noor-Eesti, 1939.
 75. **Hinnov, P. — Tarvel, P. — Annist, L. — Madisson, J.** Ajalugu gümnaasiumile III, 1. ja 2. vihk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
 76. **Konks, J.** Eesti ajalugu I. Ajaloo õpperaamat progümnaasiumi I klassile. 3. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
 77. **Konks, J.** Eesti ajalugu II. Ajaloo õpperaamat progümnaasiumi II klassile. 2. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
 78. **Konks, J.** Vana- ja keskaeg. Ajaloo õpperaamat progümnaasiumi III ja reaalkooli I klassile. 3. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
 79. **Konks, J.** Uus- ja uusim aeg. Ajaloo õpperaamat progümnaasiumi IV ja reaalkooli II klassile. 2. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
 80. **Konks, J. — Kleis, R. — Räägo, R.** Uusim aeg ühes eesti ajaloo ja kodanikuõpetusega. Ajaloo õpperaamat progümnaasiumi V ja reaalkooli III kl. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
 81. **Madisson, J. — Ney, G. — Tarvel, P. — Konks, J.** Ajalugu gümnaasiumile I, 1. vihk. 3. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.

82. **Madisson, J. — Ney, G. — Tarvel, P. — Konks, J. — Annist, L.** Ajalugu gümnaasiumile I, 2. vihk. 2. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939.
83. **Tarvel, P. — Madisson, J. — Annist, L.** Ajalugu gümnaasiumile II. 2. trükk. Tartu, Eesti Kirjanduse Selts, 1939. (Lubatud tarvitamiseks abiraamatuna.)

Kodanikuteadus ja majandusteadus.

84. **Kleis, R. — Räägo, R.** Majandusteadus ja kodanikuõpetus gümnaasiumile. 4. trükk. Tartu, Loodus, 1939. (Tarvitamisluba on kehtiv kuni 1. aug. 1942.)

Loodusteadus.

85. **Prof. Piiper, J.** Zooloogia õpperaamat progümnaasiumi I kl. 4. trükk. Tartu, Loodus, 1939.
86. **Simre, W.** Zooloogia õpperaamat progümnaasiumi II klassile. 4. trükk. Tartu, Loodus, 1939.
87. **Vaga, August.** Botaanika I. Õpperaamat progümnaasiumi I kl. 4. trükk. Tartu, Loodus, 1939.
88. **Vaga, August.** Taimeriigist I. Õpperaamat reaalkooli I kl. 2. trükk. Tartu, Loodus, 1939.

Füüsika.

89. **Erlemann, V.** Füüsika gümnaasiumile III. Tartu, Loodus, 1939.
90. **Kilkson, E. — Lang, J.** Füüsika õpperaamat keskkoolile. 4. trükk. Tartu, Loodus, 1939.

Maateadus.

91. **Kents, J.** Maateadus I. Õpperaamat progümnaasiumi II klassile. Tartu, K.-ü. „Loodus“, 1939.
92. **Kents, J.** Välismaailmajaod. Õpperaamat reaalkooli I ja progümnaasiumi III klassile. Maateadus II. 7. trükk. Tartu, Loodus 1939.
93. **Kents, J.** Maateadus V. Õpperaamat gümnaasiumi III kl. Tartu, Loodus, 1939. (Lubatud tarvitamiseks abiraamatuna.)
94. **Markus, E.** Eesti geograafia õpperaamat keskkoolile. Tartu, Noor-Eesti, 1939.

Joonistamine.

95. **Sivadi, A. ja Kana, Ed.** Joonistamisõpetuse käsiraamat. Tallinn, Töökool, 1939. (Lubatud tarvitamiseks käsiraamatuna.)

Laulmine.

96. **Räts, Riho.** Lemmiklaulik VIII. Gümnaasiumi I, II, III, vastavate kutsekoolide ja koolikooride lauluvara. Tallinn, K.-ü. „Kooli-Kooperatiiv“, 1939.
97. Valik ühislaule I. Eesti Lauljate Liidu kirjastus, Tallinn, 1940. (Lubatud tarvitamiseks abiraamatuna.)

Usuõpetus.

98. **Kimmel, J.** Jeesuse Kristuse õpetus ja töö. Õpperaamat progümnaasiumi III ja reaalkooli I klassile. 2. trükk. Tartu, K.-ü. „Loodus“, 1938.
99. **Raud, M.** — **Grünberg, A.** Usuõpetuse lugemik algkooli V ja VI kl. ning progümnaasiumi I ja II kl. Tallinn, Töökool, 1939.

Metallitöö.

100. **Ins. Olving, E.** Treiali ja freesija käsiraamat. Tallinn, Tehniline Kirjastus, 1939.

Abiraamatuna on lubatud tarvitada järgmisi raamatuid:

101. **Haabsaare, O.** Talituskirjade mapp. Tartu, Loodus, 1939.
102. Juhiseid riide teadlikuks tarvitamiseks. Kodumajanduskoja toimetused nr. 10. Tallinn, 1939.
103. Odav ja tervislik toit. Kodumajanduskoja toimetused nr. 9. Tallinn, 1939.

Tallinnas, 27. veebruaril 1940. Nr. 31456.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna direktor V. Alttoa.

Algkooliasjade abijuhataja J. Põldre.

MITTEAMETLIK OSA.

Riigi Teatajas 1939. a. 29. detsembrist kuni 1940. a. 1. märtsini avaldatud rahvahariduse ja kultuuriala seaduste ja määruste nimestik.

Tervishoiupersonaali kutsetegevuse seadus, RT 1939, 117, 914.

Väeliigi ohvitseride ettevalmistamise seadluse muutmise seadlus, RT 1939, 117, 915. (See seadlus on avaldatud ka HMT 1 — 1940.)

Saksa vähemusrahvuse kultuuroromavalitsuse tegevuse lõpetamise määrus, RT 1939, 117, 918.

Pensioni seaduse õiendus, RT 1940, 3, 11.

Sõjavägede Ülemjuhataja määrus (välismaale sõitude asjas), RT 1940, 5, 28.

Hobuserautamise korraldamise seaduse teostamise määruse muutmise määrus, RT 1940, 8, 45.

Algkooli, keskkooli ja gümnaasiumi klassi- ja koolikursuse lõpetamise määrus, RT 1940, 11, 81. (See määrus on avaldatud ka HMT 2 — 1940. Selle määruse kehtimahakkamisega 1. märtsist 1940. a. kaotab kehtivuse Õpilaste hindamise ning klassi- ja koolikursuse lõpetamise määrus, mis on avaldatud RT 1934, 14, 91 ja 1934, 87, 716 ning ka HMT 4 ja 14 — 1934.)

Laboratooriumide määrus, RT 1940, 11, 82.

Raviasutiste määrus, RT 1940, 11, 83.

Jõuvankrite seaduse muutmise seadus, RT 1940, 12, 91. (Eriti selle seaduse § 19, 20 ja 23 jõuvankrijuhi väljaõppe suhtes.)

Rahvatervishoiu korraldamise seadus, RT 1940, 15, 113. (Eriti selle seaduse § 2, 3, 4, 8, 17, 19, 32, 35, 36 ja 39 kooliarstide ja koolitervishoiu kohta ning tervishoiupersonaali ettevalmistuse ja kutsehariduse täiendamise suhtes.)

Tallinna Linna Kesk- ja haruraamatukogude kasutamise kord, RT 1940, 16, 121.

Vastutav toimetaja Aleksander Kurvits.
Väljaandja: Haridusministeerium.

Riigi Trükikoja trükk
Tallinn, Niine t. 11.